

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

КУРСОВА РОБОТА

З дисципліни “Підприємницька діяльність”
на тему: Бізнес-план діяльності фермерського
господарства «Добрий урожай»

Виконала: студентка III курсу, 36 групи
галузі знань 07 Управління та
адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Віолетта ТАРАН

Керівник - викладач

Анна КОГУТ

Оцінка за національною шкалою

Члени комісії

_____ *Любов ПРОГОННА*
(підпис)

_____ *Зульфія РУДИЧЕНКО*
(підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Відділення Будівництва, економіки та фінансових технологій
Циклова комісія економічних спеціальностей
Освітньо-кваліфікаційний рівень фаховий молодший бакалавр
Шифр та найменування галузі знань 07 Управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова ЦК економічних спеціальностей
_____ Анна КОГУТ
« _____ » _____ 2026 р

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу з дисципліни
„Підприємницька діяльність”
студентці 3 курсу 36 групи
Віолетті ТАРАН

Тема роботи: Бізнес-план діяльності фермерського господарства «Добрий урожай»

Вихідні дані:

1. Земельна площа – 140 га ріллі:
 - а) 60 га ріллі – у власності фермерського господарства
 - б) 80 га ріллі – у користуванні фермерським господарством
2. Сільськогосподарські культури для вирощування:
 - а) Озиме жито;
 - б) Просо;
 - в) Кукурудза;
 - г) Картопля
3. Грошова оцінка 1 га ріллі - 30000 грн.
4. Годинна тарифна ставка 61,12грн
5. Орендна плата 5%.
6. Умови одержання кредиту
 - а) Період кредитування 12 місяців;
 - б) Процентна ставка (річних) 30%.

Дата видачі завдання « _____ » _____ 2026 р.

Керівник курсової роботи _____ Анна КОГУТ

Завдання до виконання прийняв студент « _____ » _____ 2026 р.

Студент (ка) _____

Розглянуто і схвалено на засіданні ЦК економічних спеціальностей

Протокол № _____ від _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГАЛУЗІ.....	5
1.1 Бізнес-план та основні етапи його формування	
1.2 Умови формування бізнес-плану з урахуванням специфіки галузі виробництва	
1.3 Правове регулювання процесу розробки бізнес-плану	
2. РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ.....	10
2.1 Короткий опис підприємницького проекту	
2.2 Опис підприємства	
2.3 Опис продукції та ринку	
2.4 Управління та організація виробництва	
2.5 План виробництва	
2.6 План маркетингу	
2.7 Фінансовий план	
2.8 Ризик і шляхи його зниження	
3. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	31
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Сучасне сільське господарство розвивається в умовах жорсткої конкуренції, ринкової динаміки та нестабільних цін. У таких обставинах важливе значення має чітке планування. Ключовим інструментом стратегічного управління є бізнес-план — документ, що визначає напрями діяльності підприємства, оцінює ризики, прогнозує результати та обґрунтовує економічну доцільність проєкту.

Бізнес-план включає аналіз внутрішніх ресурсів, ринку, джерел фінансування, а також моделювання майбутньої діяльності. Він виконує дві основні функції: є внутрішнім орієнтиром для керівництва і водночас інструментом взаємодії з інвесторами, банками та партнерами. Завдяки цьому можна оцінити ефективність проєкту, визначити слабкі місця, резерви зростання, рівень прибутковості та терміни окупності.

Базою дослідження є фермерське господарство «Добрий урожай». Мета роботи — складання бізнес-плану з вирощування нових культур, аналіз ефективності, пошук шляхів зменшення витрат і підвищення доходів для зростання прибутковості підприємства.

1.ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГАЛУЗІ

1.1 Бізнес-план та основні етапи його формування

Бізнес-план розробляється для ґрунтового опрацювання підприємницької ідеї, визначення її економічної доцільності та формування чіткої стратегії розвитку. Він є необхідним інструментом як для засновників бізнесу, так і для потенційних інвесторів та кредитних установ, оскільки дозволяє оцінити можливий рівень прибутковості, потребу в матеріальних і фінансових ресурсах, а також передбачити ймовірні ризики.

За своєю суттю бізнес-план — це систематизований письмовий документ, у якому комплексно викладено зміст проєкту, механізми його реалізації та очікувані результати. У ньому відображаються виробничі, маркетингові, організаційні та фінансові аспекти діяльності, а також обґрунтовується ефективність вкладення коштів. Такий документ виконує кілька важливих функцій: слугує підґрунтям для залучення інвестицій, виступає інструментом фінансового прогнозування та забезпечує ефективну комунікацію з партнерами, постачальниками, кредиторами й персоналом.

Завдяки детальному опрацюванню проєкту потенційні інвестори отримують повне уявлення про його фінансову модель, обсяг необхідного стартового капіталу, напрями використання коштів, строки окупності та рівень ризикованості. Це сприяє формуванню довіри й підвищує ймовірність успішного залучення фінансування. На початковому етапі реалізації ідеї бізнес-план також допомагає систематизувати процес організації діяльності та переконати майбутніх партнерів у реалістичності й перспективності проєкту [4].

Головне призначення бізнес-плану полягає у створенні цілісної концепції розвитку підприємства або впровадження окремого інвестиційного проєкту. Він забезпечує можливість планування, контролю та коригування діяльності відповідно до змін зовнішнього середовища. Особливо вагоме значення бізнес-

план має для суб'єктів малого підприємництва, які обмежені у ресурсах і змушені оперативно реагувати на ринкові зміни, адаптуючи або розширюючи свою діяльність.

Структурно бізнес-план охоплює кілька взаємопов'язаних розділів. Резюме подає стислий виклад суті проєкту, його цілей та очікуваних результатів. У характеристиці підприємства відображаються основні відомості про його діяльність і стратегічні орієнтири. Опис проєкту містить інформацію про продукцію або послуги, їх конкурентні переваги та економічну обґрунтованість. Аналіз ринку передбачає дослідження попиту, пропозиції та конкурентного середовища. Виробничий розділ висвітлює технологічний процес і ресурсне забезпечення, план збуту визначає канали реалізації та цінову політику, а фінансовий план узагальнює розрахунки витрат, доходів, джерел фінансування та показників ефективності.

Отже, бізнес-план є комплексним інструментом стратегічного управління, спрямованим на досягнення конкретних результатів у визначені строки. Його мета полягає у забезпеченні раціонального використання ресурсів, мінімізації ризиків і досягненні запланованих економічних показників діяльності підприємства [5].

1.2. Умови формування бізнес-плану з урахуванням специфіки галузі виробництва.

Сільське господарство та переробна промисловість є базовими складовими української економіки. Вони не лише забезпечують населення продуктами харчування, а й значною мірою впливають на цінову політику, рівень продовольчої безпеки та загальну соціально-економічну стабільність держави. Аграрний сектор виступає своєрідним «барометром» економічного стану країни.

Втім, галузь переживає складний період. Поряд із традиційними проблемами — як-от зростання собівартості виробництва, нестача високоякісної сировини, фінансові обмеження та жорсткі регуляторні вимоги — додалися й нові виклики.

Зокрема, війна завдала значної шкоди сільськогосподарській інфраструктурі та скоротила обсяги оброблюваних земель. Водночас, зниження купівельної спроможності населення ще більше ускладнює ситуацію.

Усі ці чинники можуть призвести до зниження продуктивності аграрних підприємств, ослаблення їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку й навіть поставити під загрозу продовольчу стабільність усередині країни.

Тому сьогодні особливо актуальним є підвищення ефективності діяльності як аграрних, так і переробних підприємств. Для цього потрібно враховувати сукупність економічних, організаційних, технічних і фінансових умов, у яких вони функціонують. Раціональна інвестиційна політика, спрямована як на підтримку вже діючих компаній, так і на запуск нових проєктів, має базуватись на чітко спланованих і обґрунтованих діях [1].

Одним із ключових інструментів такого підходу є бізнес-планування. Досвід українських і зарубіжних аграрних компаній свідчить: системна підготовка бізнес-планів сприяє не лише залученню інвестицій, а й забезпечує стабільне функціонування та динамічний розвиток підприємств агропромислового комплексу в умовах постійних змін.

У рослинництві витрати бізнес-процесів відображають обсяг матеріальних, трудових, енергетичних, інформаційних і природних ресурсів, які трансформуються в цінність для внутрішніх і зовнішніх споживачів. Кожен бізнес-процес складається із послідовних операцій, об'єднаних під єдиною назвою, що визначає його межі та цільову спрямованість. Бізнес-планування в аграрному секторі має свою специфіку, зумовлену сезонністю, залежністю від клімату, необхідністю значних капіталовкладень у землю, техніку, насіння, добрива. Ефективність агробізнесу значною мірою залежить від точного прогнозування врожайності, цін, доступності ресурсів та рівня державної підтримки. Однією з ключових особливостей є довгостроковий характер інвестицій: наприклад, сади та виноградники починають приносити дохід лише через кілька років, а тваринництво потребує постійних витрат на корм,

ветеринарію та оновлення поголів'я. Тому фінансова стратегія має охоплювати як короткострокові витрати, так і довгострокові вкладення.

Також важливою складовою бізнес-плану є організація логістики та реалізації продукції: вибір ринку збуту, канали продажу (опт, кооперативи, торгові точки, експорт) напряду впливають на стабільність і рентабельність. З огляду на зростання попиту на органічну продукцію, все більше агропідприємств впроваджують екологічно чисті технології. Це створює конкурентну перевагу у вигляді вищої ціни та доступу до міжнародних ринків, однак вимагає дотримання стандартів і сертифікації [3].

1.3. Правове регулювання процесу розробки бізнес-плану

Бізнес-планування є одним із ключових етапів створення та розвитку підприємства, адже воно дозволяє систематизувати інформацію про майбутню діяльність, оцінити можливі ризики та сприяє залученню інвесторів. Проте ефективність бізнес-плану багато в чому залежить від відповідності його змісту чинному законодавству.

В Україні правове регулювання підприємницької діяльності базується на низці нормативно-правових актів, серед яких основними є Закон України «Про підприємництво», Закон України «Про господарські товариства». Вони визначають основи створення, реєстрації, функціонування підприємств, порядок оформлення установчих документів, ліцензування, податкові зобов'язання та ведення звітності.

Правовий аспект бізнес-планування включає також питання отримання дозволів, сертифікації, дотримання екологічних норм та правил господарської діяльності. Законодавче забезпечення покликане створити прозоре бізнес-середовище, захистити інтереси підприємців і партнерів та знизити ризики для економіки загалом. Хоча розробка бізнес-плану не є обов'язковою вимогою, його наявність часто необхідна для залучення інвестицій, участі у державних програмах підтримки, отримання кредитів або ліцензій [6].

Особливості аграрного сектору зумовлюють додаткові правові вимоги, зокрема щодо землекористування, оренди, дотримання цільового призначення угідь, сівоzmіни та охорони родючості ґрунтів, які регулюються Земельним кодексом України. Аграрні підприємства мають також враховувати фінансові правові аспекти – можливість участі в державних програмах, оформлення дотацій, компенсацій вартості техніки чи страхування врожаю, що може суттєво вплинути на рентабельність господарства. Крім того, залучення кредитів вимагає точного юридичного оформлення фінансових зобов'язань. Порушення правових норм під час підготовки бізнес-плану може призвести до штрафів, анулювання дозволів або навіть зупинення реалізації проєкту. Водночас українське законодавство гарантує підприємцям ряд прав, зокрема свободу ведення підприємницької діяльності, захист від незаконного втручання у господарську діяльність, а також можливість оскаржувати дії контролюючих органів.

Таким чином, правове регулювання бізнес-планування є важливою складовою стабільного та безпечного функціонування бізнесу, особливо в аграрному секторі, де правова відповідність безпосередньо впливає на ефективність і розвиток підприємств [4].

2. РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

2.1 . Короткий опис підприємницького проєкту

Підприємницький проєкт спрямований на подальший розвиток фермерського господарства «Добрий урожай», яке функціонує в аграрному секторі та орієнтоване на раціональне використання наявного земельного ресурсу. Господарство спеціалізується на вирощуванні озимої пшениці, ячменю, гречки та соняшнику — культур, що користуються стабільним попитом на внутрішньому ринку та мають зацікавленість з боку переробних підприємств і експортерів.

Організаційно-правова форма — фермерське господарство, що забезпечує високий рівень управлінської гнучкості, адаптивність до ринкових змін і спрощену систему обліку. Земельний фонд господарства становить 140 гектарів, що дозволяє ефективно реалізовувати агропроєкти середнього масштабу з оптимальним співвідношенням між витратами та очікуваною рентабельністю.

Метою проєкту є не лише отримання прибутку, а й посилення продовольчої безпеки регіону шляхом стабільного виробництва якісної сільськогосподарської продукції. Додатково господарство сприяє соціально-економічному розвитку громади завдяки створенню сезонних і постійних робочих місць.

У межах реалізації проєкту передбачено також розвиток партнерських зв'язків із фінансовими установами, постачальниками ресурсів і іншими аграрними виробниками. Це дозволить поглибити інтеграцію в регіональну економіку та сприятиме залученню додаткових інвестицій.

2.2 Опис підприємства

Підприємство «Добрий урожай» знаходиться за адресою - Сумська область , село Хухра. Село знаходиться за 100 км від обласного центру Суми.

Організаційно-правова форма підприємства “Добрий урожай” - фермерське господарство. Воно спеціалізується на вирощуванні озимого жита, проса, кукурудзи та картоплі

Загальна площа господарства становить 140 гектар. З них: 60 га ріллі – власність, 80 га ріллі – користування

Вдале географічне положення ФГ «Добрий урожай» створює зручні умови для реалізації сільськогосподарської продукції як на місцевому, так і на регіональному рівні. Організаційно-правова форма господарства — фермерське господарство, що надає підприємству гнучкість в управлінні та адаптації до ринкових умов.

Клімат місцевості помірно континентальний із чітко вираженими сезонами. Зима помірно холодна, із середньою температурою в січні -5°C , а літо тепле й доволі вологе, з середньою температурою $+21-22^{\circ}\text{C}$ у липні. Річна кількість опадів становить у середньому 500–670 мм, що є достатнім для вирощування основних сільськогосподарських культур без необхідності в системному зрошенні. Основна частина опадів припадає на весну та літо, що збігається з періодом інтенсивного росту рослин, покращуючи умови для розвитку кореневої системи.

Ґрунтово-агрономічні характеристики також сприяють ефективному землеробству. Основні типи ґрунтів — сірі лісові ґрунти та лучно-чорноземні суглинки. Вони відзначаються помірною кислотністю, високою місткістю вологи та здатністю до самооновлення. Вміст гумусу в орному шарі становить 3–4,5%, що дозволяє підтримувати природну родючість ґрунту без надмірного використання мінеральних добрив. Глибина орного шару сягає 30–40 см, а на глибших рівнях спостерігаються карбонатні горизонти, які впливають на структуру і буферність ґрунту.

2.3 Опис продукції та ринку

У межах реалізації проєкту підприємство спеціалізується на вирощуванні озимого жита, проса, кукурудзи та картоплі. Зазначені культури належать до базових видів сільськогосподарської продукції, які мають стабільний попит на

внутрішньому ринку та широкий спектр використання у продовольчій і кормовій галузях.

Озиме жито є важливою зерною культурою продовольчого призначення. Воно використовується переважно для виробництва житнього борошна та хлібобулочних виробів, а також як компонент комбікормів. Ринок жита характеризується відносною стабільністю попиту, оскільки продукція переробки входить до щоденного раціону споживачів. Основними покупцями є борошномельні підприємства, хлібозаводи, аграрні трейдери та тваринницькі господарства. Конкурентною перевагою культури є її стійкість до несприятливих погодних умов і порівняно невисока собівартість виробництва.

Просо — круп'яна культура, що використовується для виготовлення пшона та кормів. У сучасних умовах спостерігається зростання інтересу до продукції з проса завдяки її харчовій цінності та популярності здорового харчування. Попит формується як з боку переробних підприємств, так і з боку гуртових закупівельників. Крім того, просо вирізняється посухостійкістю, що підвищує його значення в умовах кліматичних змін та забезпечує стабільність пропозиції на ринку.

Кукурудза займає провідні позиції серед зернових культур за обсягами виробництва та реалізації. Вона має універсальне призначення: використовується як продовольча культура, сировина для комбікормів, а також у промисловій переробці (виробництво крохмалю, біоетанолу та інших продуктів). Ринок кукурудзи є одним із найбільш активних і ліквідних, із можливістю реалізації як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Основними споживачами виступають комбікормові заводи, переробні підприємства та експортери зерна.

Картопля належить до стратегічно важливих продовольчих культур. Вона реалізується у свіжому вигляді через роздрібні торговельні мережі, оптові ринки та безпосередньо населенню, а також використовується як сировина для переробної промисловості. Попит на картоплю має стабільний характер, проте ціни можуть змінюватися залежно від сезонності та врожайності. Наявність

належних умов зберігання дозволяє підприємству регулювати обсяги реалізації та отримувати вищу ціну в період міжсезоння.

Таким чином, вирощування озимого жита, проса, кукурудзи та картоплі забезпечує диверсифікацію виробництва й орієнтацію на різні сегменти аграрного ринку. Це сприяє зниженню комерційних ризиків, підвищенню конкурентоспроможності підприємства та формуванню стабільного доходу в умовах мінливої ринкової кон'юнктури.

2.4 Управління та організація виробництва

Трудомісткість є одним із ключових показників ефективного використання людських ресурсів у сільському господарстві. У загальному розумінні вона відображає обсяг праці, необхідний для виконання певної роботи або виробництва одиниці продукції. В агрономії цей показник має особливе значення, адже більшість сільськогосподарських операцій потребують участі людини — незалежно від ступеня механізації чи автоматизації.

Загальновідомо, що трудомісткість продукції T , люд.-год., розраховується за формулою

$$T = T_f / ВП, \quad (2.1)$$

де T_f – фактичний фонд робочого часу, людино-годин;

ВП – обсяг виробництва продукції (в натуральному або вартісному виразі).

Табл. 2.1. Трудомісткість виробництва

Продукція	Площа, га	Структура посівної площі, %	Затрати праці на 1 га люд.-год.	Затрати праці всього, люд.-год.
Озиме жито	35	25	14,1	493,5
Просо	35	25	7,4	259
Кукурудза	35	25	12	420
Картопля	35	25	105	3675
РАЗОМ	140	100		4847,50

Загальна площа – 140 га; з них: озиме жито – 35 га, просо – 35 га, кукурудза – 35 га, картопля – 35 га. затрати праці становлять: озиме жито – 493,5 люд/год,

просо – 259 люд/год, кукурудза – 420 люд/год, картопля – 3675 люд/год.. Затрати праці всього становлять – 4847,5 люд/год.

Рекомендована кількість працюючих на підприємстві залежатиме від загальних витрат праці 4847,5 люд/год. та річного фонду робочого часу одного працюючого (1960 год. = 280 днів * 7 год.). Тому на підприємстві буде 2 постійно працюючих. На сезонні роботи пов'язані з посівом та збиранням урожаю буде залучатися додаткова робоча сила.

Витрати на оплату праці в рослинництві включають заробітну плату працівників, які зайняті на різних етапах виробництва, таких як підготовка ґрунту, сівба, догляд за культурами та збирання врожаю. Вони можуть варіюватися в залежності від обсягу робіт, рівня механізації, тривалості сезонних робіт та чисельності робочої сили. Для оптимізації витрат важливо використовувати сучасні технології та механізацію, що дозволяє зменшити потребу в ручній праці та підвищити ефективність виробництва. У бізнес-плані необхідно врахувати плановану кількість працівників, їх заробітну плату, а також можливість автоматизації процесів для зниження витрат.

Таблиця 2.2. Витрати на оплату праці

Продукція	Затрати праці всього, люд.-год.	Тарифна ставка, грн.	Витрати на оплату праці
Озиме жито	493,5	61,12	30162,72
Просо	259	61,12	15830,08
Кукурудза	420	61,12	25670,40
Картопля	3675	61,12	224616,00
РАЗОМ	4847,50		296279,20

Витрати на оплату праці становлять 296279,20 грн, при тарифній ставці 61,12 грн. Найбільші витрати на оплату праці по картоплі і становлять 224616,00 грн.

2.5 План виробництва

Загальна площа для вирощування в плановому році сільськогосподарських культур становить 140га. Площа для вирощування озимого жита складатиме 35 га, просо 35 га, кукурудза - 35 га, картопля - 35 га.

Урожайність — один із ключових показників ефективності вирощування сільськогосподарських культур. Вона залежить від цілого комплексу факторів: агрокліматичних умов, родючості ґрунту, сортових особливостей, застосованої технології обробітку, внесення добрив, захисту рослин та дотримання агротехнічних термінів.

Основний обробіток ґрунту під озиме жито проводиться восени; під просо, кукурудзу та картоплю — весною. Передпосівний обробіток ґрунту під озимі культури включає закриття вологи (ДТ-75+С-11), вирівнювання поверхні поля (ДТ-75+ВП-8), культивацію (Т-150К+КПС-4) та прикочування (МТЗ-80+С-11+ККШ-6). Закриття вологи й культивація є обов'язковими агротехнічними заходами з підготовки ґрунту до посіву кукурудзи (виконуються зазначеними агрегатами). Перед сівбою ярих культур також проводиться оранка на глибину 20–22 см (Т-150К+ПЛН-5-35) та культивація. Посів сільськогосподарських культур виконується за допомогою трактора МТЗ-80 і сівалки СПЧ-6. Догляд за посівами включає післяпосівне прикочування, досходове та повсходове боронування (Т-70С+С-11+ЗОР0,7), а також внесення пестицидів (МТЗ-80+ОП-3200). При догляді за посівами кукурудзи обов'язково виконуються повсходове боронування та міжрядне розпушування (МТЗ-80+КРН-4,2).

Збирання врожаю соняшника та зернових культур здійснюється залученною технікою іноземного виробництва.

Отже розрахуємо валовий збір сільськогосподарських культур по формулі:

$$BЗ = У * Пк \quad (2.2)$$

де ВЗ – валовий збір, ц;

У – урожайність (основної чи побічної) продукції відповідно основної, %;

Пк – площа вирощування даної культури, га,

Валовий збір продукції визначається шляхом множення площі даної культури на відповідну урожайність.

Таблиця 2.3 - Виробництво продукції

Продукція	Площа, га	Урожайність ц/га	Валовий збір, ц
Озиме жито	35	32	1120
Просо	35	20	700
Кукурудза	35	50	1750
Картопля	35	180	6300
РАЗОМ	140		9870

Валовий збір разом становить 9870 ц. З них: озиме жито – 1120 ц., просо – 700 ц., кукурудза – 1750 ц., картопля – 6300 ц.

У сільському господарстві важливу роль відіграють економічні показники, які дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємства, планувати подальший розвиток, контролювати використання ресурсів і формувати обґрунтовану виробничу політику. Одними з ключових понять у цьому контексті є товарна продукція, валове виробництво, насіннєвий фонд, кормова база та товарний фонд.

Валове виробництво — це загальна кількість продукції, яка була отримана у господарстві протягом певного періоду (зазвичай року), незалежно від її подальшого використання. Сюди входить як товарна продукція, так і та, яка залишена в господарстві для внутрішніх потреб: насіння, кормів, технічної переробки, особистого споживання працівниками, втрат на зберіганні.

Окрему й надзвичайно важливу роль у сільському господарстві відіграє насіннєвий фонд. Його формують заздалегідь, плануючи необхідну кількість насіння з урахуванням площі посівів, норм висіву, можливих втрат та страхових запасів. Не менш важливим є поняття кормова база, що тісно пов'язане з тваринницькою частиною аграрного виробництва.

Товарний фонд — це реальна, доступна до продажу частина виробленої продукції, сформована після задоволення внутрішніх потреб господарства (насіння, корм, втрати, резерви).

Табл. 2.4. Баланс використання продукції

Продукція	Валове виробництво,ц	Насінневий фонд , ц	Кормова база,ц	Товарний фонд,ц
Озиме жито	1120	70	30	1020
Просо	700	7	0	693
Кукурудза	1750	7	0	1743
Картопля	6300	1050	0	5250
РАЗОМ	9870			8706

Валове виробництво разом становить 9870 ц. Товарний фонд становить 8706 ц., з них озиме жито – 1020 ц., просо – 693 ц., кукурудза – 1743 ц., картопля – 5250 ц.

Матеріально-технічне забезпечення є важливою передумовою ефективного функціонування фермерського господарства «Добрий урожай». До складу матеріальних ресурсів входять усі засоби, що використовуються у процесі вирощування сільськогосподарських культур — насіннєвий матеріал, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, паливно-мастильні матеріали, запасні частини та інші виробничі ресурси. Від рівня їх якості та своєчасності постачання безпосередньо залежить результативність господарської діяльності.

У господарстві «Добрий урожай» значну увагу приділяють добору високоякісного сертифікованого насіння районованих сортів, що відповідає встановленим стандартам схожості, сортової чистоти та продуктивності. Підбір насіннєвого матеріалу здійснюється з урахуванням природно-кліматичних особливостей регіону та агрохімічних характеристик ґрунтів. Такий підхід сприяє повнішому розкриттю потенціалу врожайності озимого жита, проса, кукурудзи та картоплі.(таблиця 2.5)

Витрати на виробництво в рослинництві включають кілька основних статей:

- Насіння — одна з ключових витрат, залежить від культури, сорту та норми висіву.
- Мінеральні добрива — забезпечують рослини необхідними елементами живлення, значно впливають на врожайність.
- Органічні добрива — покращують структуру ґрунту та його родючість, особливо актуальні для екологічного землеробства.

- ПММ (паливно-мастильні матеріали) — використовуються для роботи сільгосптехніки на всіх етапах виробництва.
- Засоби захисту рослин (ЗЗР) — включають гербіциди, інсектициди, фунгіциди, які захищають культури від бур'янів, шкідників і хвороб.

Табл. 2.5. Потреба в матеріальних ресурсах

№	Назва культури	Насіння, кг		ПММ, кг		Мін. Добрива, кг.д.р		Засоби захисту, кг		Органіка, т	
		На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього
1	Озиме жито	200	7000	78	2730	60	2100	1	35	30	1050
2	Просо	20	700	44	1540	90	3150	1,4	49	0	0
3	Кукурудза	20	700	75	2625	180	6300	1	35	0	0
4	Картопля	3000	105000	275	9625	240	8400	4,6	161	60	2100
	Всього		113400		16520		19950		280		3150

Провівши розрахунки дані таблиці щодо потребах в матеріальних ресурсах визначили, що потреба в насінні разом – 113400, пмм – 16520, мін. добрива – 19950, засоби захисту – 280, органіка – 3150.

Табл. 2.6. Витрати на виробництво

№	Назва культури	Стаття витрат, грн.					Разом
		Насіння	Мін. добрива	Органічні добрива	ПММ	Засоби захисту	
1	Озиме жито	64400	56700	315000	87360	9975	533435
2	Просо	4970	94500	0	49280	13965	162715
3	Кукурудза	5740	176400	0	84000	9975	276115
4	Картопля	1890000	193200	420000	308000	45885	2857085
	Всього	1965110	520800	735000	528640	79800	3829350

В даній таблиці прорахували витрати по кожній культурі на насіння – 1965110 грн, мінеральні добрива – 520800 грн, органічні добрива – 735000 грн, паливо-мастильні матеріали – 528640 грн, засоби захисту – 79800 грн, та прорахували все разом: 3829350 грн.

Основні засоби в рослинництві — це матеріальні ресурси, які багаторазово використовуються у виробничому процесі та мають вирішальне значення для стабільного функціонування господарства. До них належать сільськогосподарська техніка (трактори, сівалки, комбайни, обприскувачі), господарські будівлі та споруди (склади для зберігання зерна, ангари, майстерні), транспортні засоби, а також дрібний сільськогосподарський інвентар і обладнання.

Для фермерського господарства «Добрий урожай» основні засоби є основою ефективного виробництва: вони забезпечують своєчасне виконання агротехнічних операцій, сприяють зменшенню ручної праці, підвищують продуктивність та дозволяють оптимізувати витрати. Наявність техніки й розвиненої інфраструктури дає змогу господарству досягати високих врожаїв, зменшувати собівартість продукції та зміцнювати свою позицію на ринку.

Табл. 2.7 - Наявність технічних ресурсів

Назва	Балансова вартість, грн.
Т-150К	120000
Е-70С	85000
МТЗ-80	42000
ПЛН-5-35	12500
КСП-4	15200
ССТ-12	12000
С-11+ЗОР0,7	12200
КФ-5,4	0
УСМК	13000
С-11+ККШ-6	0
СПЧ-6	0
КРН-4,2	13000
ОП-3200	15400
БМ-6	0
2ПТС-4	0
РКС-6	42000
СПС-4,2	12400
ГАЗ-53	24000
КАМАЗ 5110	0
КЗС	12000
Всього	430 700
Ангар для техніки	32500
Зерносклад	38000
Разом	501 200

Провівши розрахунок по всім основним засобам підприємства вийшла загальна сума обладнання та автотранспорту складає 430 700 грн, а разом з будівлями сума становить: 501 200 грн.

Амортизація — це один із ключових процесів у бухгалтерському обліку. Якщо просто, то це поступове перенесення вартості основних засобів (наприклад, обладнання, будівель, транспорту) на витрати підприємства. Це робиться не одразу, а протягом усього періоду, поки актив використовується. Такий підхід потрібен для того, щоб показати, як з часом зменшується цінність майна підприємства через зношення чи моральне старіння.

$$A = \frac{Bn \times Ha}{100} \quad (2.3)$$

де Вп – балансова вартість основних засобів на початок планового року, грн.

На – норма відрахувань, %.

Річні норми амортизаційних відрахувань у % від балансової вартості в розмірах: 3 група – 5%, 4 група – 20%, 5 група – 20%.

Табл. 2.8 - Визначення амортизації

Основні засоби виробництва	Балансова вартість, грн.	Знос, %	Амортизація, грн.
Будівлі	70500	5	3525
Автотранспорт	24000	20	4800
Трактори	247000	20	49400
Комбайни	42000	20	8400
С/гмашини	105700	20	21140
Обладнання	12000	20	2400
Всього	501200		89665

За допомогою даної таблиці визначили амортизацію основних фондів, яка становить: будівлі – 3 525 грн, автотранспорт – 4 800 грн, трактори – 49 400 грн, комбайни – 8 400 грн, с/г машини – 21 140 грн, обладнання – 2 400 грн, всього – 89 665 грн.

У сучасних умовах оренда відіграє важливу роль у бізнесі, особливо коли йдеться про зниження витрат. Не всі підприємства можуть дозволити собі купівлю дорогих активів, тому оренда — зручна альтернатива. Вона дозволяє зберегти обігові кошти та спрямовувати фінанси на інші потреби. Особливо це актуально для малих та середніх підприємств, які часто працюють з обмеженим бюджетом.

Більшість українських фермерів не володіють власною землею, а беруть її в оренду в пайовиків або в держави. Закон «Про оренду землі» (в останній редакції

станом на 18.04.2025 р.) чітко вказує, що строк оренди сільськогосподарських земель не може бути меншим за 7 років і більшим за 50 років [1].

Табл. 2.9 - Визначення орендної плати

Орен дна плата	Площа, га	Вартість 1 га, грн	Розмір орендної плати, %	Всього за 1 га, грн	Всього, грн.
	80	30000,00	5	1500	120000,00

Орендна плата за 1 га становить – 1500 грн, а всього за площу 80 га, яка орендована – 120 000 грн.

У сільському господарстві, де виробництво безпосередньо залежить від погодних умов, ризиків втрати врожаю не уникнути. Посуха, град, повені, ранні заморозки або інші природні катаклізми можуть повністю знищити посіви або суттєво знизити їх урожайність. Саме тому страхування врожаю є одним із найефективніших інструментів захисту аграрного бізнесу від несприятливих обставин та зниження фінансових втрат.

Особливу роль у системі страхування відіграє оцінка аграрних ризиків. Страхові компанії активно користуються супутниковими знімками, агрометеорологічними даними, історичними статистичними матеріалами та даними про якість ґрунтів. Такий підхід дає змогу точніше оцінити ймовірність настання страхового випадку та визначити обґрунтовану вартість полісу.

Табл. 2.10 - Страхування врожаю

Вид продукції	Урожайність, ц/га	Валовий збір, ц	Ціна 1 ц, грн.	Вартість врожаю грн.	Страхова ставка, %	Сума страхового внеску, грн.
Озиме жито	32	1120	650	728000	0,5	3640,00
Просо	20	700	680	476000	0,5	2380,00
Кукурудза	50	1750	700	1225000	0,5	6125,00
Картопля	180	6300	750	4725000	0,5	23625,00

РАЗОМ		9870		7154000		35770,00
-------	--	------	--	---------	--	----------

Вартість врожаю всього: 7154000 грн. Також визначили суму страхового внеску всього: 35770,00грн, з них: озиме жито – 3640,00 грн, просо – 2380,00 грн, кукурудза - 6125,00 грн, картопля – 23625,00 грн.

Загальновиробничі витрати є невід’ємною складовою витрат на виробництво, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного виду продукції, але є необхідними для забезпечення функціонування виробничого процесу загалом. Вони охоплюють витрати, пов’язані з організацією, управлінням, обслуговуванням та утриманням виробництва, і розподіляються між об’єктами калькулювання пропорційно до обраної бази розподілу. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», ці витрати входять до складу виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) [11]

Табл. 2.11 – Кошторис витрат

Види витрат	Сума, грн.
Насіння та посівний матеріал	1965110
Мінеральні добрива	520800
Органічні добрива	735000
Засоби захисту рослин	79800
ПММ	528640
Оплата праці	296279,20
Амортизація	89665
Орендна плата	120000,00
Страхові внески	35770,00
Інші	43710,64
Всього	4414774,84

Собівартість продукції в рослинництві є важливим економічним показником, який відображає сукупність витрат на виробництво та реалізацію сільськогосподарських культур. Вона включає витрати на насіння, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, паливно-мастильні матеріали, оплату праці, амортизацію техніки, оренду землі та інші виробничі витрати.

Рівень собівартості залежить від урожайності культур, ефективності використання ресурсів, технології вирощування та організації праці. Чим вищий обсяг отриманої продукції за оптимальних витрат, тим нижчою є собівартість одиниці продукції, що безпосередньо впливає на рівень прибутковості господарства.

Зниження собівартості в рослинництві досягається шляхом впровадження сучасних агротехнологій, раціонального використання матеріальних ресурсів, підвищення продуктивності праці та оптимізації структури посівних площ. Таким чином, контроль і планування витрат є необхідною умовою забезпечення конкурентоспроможності та стабільного розвитку підприємства.

№	Назва культури	Насіння	Мін. добрива	Органічні добрива	ПМ М	Засоби захисту	Оплата праці	Аморт	Оренда	Інші	Страхові внески	Всього, грн	Валовий збір, ц	Собівартість грн/ц
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Озиме жито	64400	56700	315000	87360	9975	30162,72	22416,25	30000	10927,661	3640,00	630581,63	1120	563,02
2	Просо	4970	94500	0	49280	13965	15830,08	22416,25	30000	10927,661	2380,00	244268,99	700	348,96
3	Кукурудза	5740	176400	0	84000	9975	25670,40	22416,25	30000	10927,661	6125,00	371254,31	1750	212,15
4	Картопля	1890000	193200	420000	308000	45885	224616,00	22416,25	30000	10927,661	23625,00	3168669,91	6300	502,96
	Всього	1965110	520800	735000	528640	79800	296279,20	89665	120000	43710,642	35770,00	4414774,84	9870	

Табл. 2.12 - Собівартість

В даній таблиці розраховували всього витрат, які становлять 4414774,84 грн, та розраховували собівартість культур: озиме жито – 563,02грн/ц, Просо – 348,96грн/ц, Кукурудза – 212,15 грн/ц, Картопля – 502,96 грн/ц

2.6. План маркетингу

Виручка в рослинництві є одним із основних показників фінансових результатів господарства та формується за рахунок реалізації вирощеної продукції. Її обсяг залежить від площі посівів, рівня врожайності культур, якості продукції та ринкових цін на момент продажу.

На величину виручки суттєво впливають сезонні коливання цін, кон'юнктура ринку, наявність каналів збуту та можливість зберігання продукції. Наприклад, реалізація зерна або картоплі в період підвищеного попиту може забезпечити додатковий дохід порівняно з продажем одразу після збирання врожаю.

Раціональна організація збуту, укладання договорів із переробними підприємствами чи трейдерами, а також диверсифікація вирощуваних культур сприяють стабілізації надходжень і підвищенню загального рівня виручки. Таким чином, ефективне управління процесом реалізації продукції є важливою умовою забезпечення прибутковості рослинницького господарства.

Табл. 2.13 - Виручка від реалізації продукції

Продукція	Місяці						Всього		
	Вересень		Жовтень		Листопад				
	Обсяг, ц	Ціна, грн/ц.	Обсяг, ц	Ціна, грн./ц	Обсяг, ц	Ціна, грн/ц.	Обсяг, ц	Ціна, грн./ц	Вартість, грн.
Озиме жито	612	650	204	650	204	650	1020	650	663000
Просо	173,25	680	346,5	680	173,25	680	693	680	471240
Кукурудза		700	871,5	700	871,5	700	1743	700	1220100
Картопля		750	2625	750	2625	750	5250	750	3937500
Всього	785,25		4047		3873,75		8706		6291840

Проаналізувавши обсяги реалізації продукції за вересень, жовтень, листопад, визначили, що у вересні загальний обсяг становив - 785,25 ц, у жовтні – 4047 ц, а у листопаді 3873,75 ц. Вартість реалізованої продукції всього склала: 6291840 грн.

2.7. Фінансовий план

Фінансовий план у сільському господарстві — це важливий інструмент управління, який забезпечує чітке прогнозування та розподіл фінансових ресурсів для ефективного ведення аграрного бізнесу. Він включає планування доходів та витрат, а також аналіз можливих фінансових результатів від реалізації сільськогосподарських культур. Створення фінансового плану дозволяє аграрним підприємствам не тільки контролювати фінансові потоки, але й ефективно використовувати ресурси для досягнення максимальних прибутків.

Фермерське господарство планує взяти кредит на покриття потреб в насінні, ПММ, засобах захисту рослин під 30% на 12 місяців.

Табл. 2.14 - Розрахунок нарахування відсотків

Показники	Сума, грн.
Потреба в кредиті – всього	3829350
в. т.ч. насіння та посівний матеріал	1965110
ПММ	528640
Добрива та засоби захисту рослин	1335600
Період кредитування, місяців	12
Процентна ставка короткострокового кредиту, %	30
Плата по проценту за кредит, грн.	1148805

Розрахунки показують, що потреба в кредиті становить – 3829350 грн, а плата по проценту за кредит становить - 1148805

Фінансові результати — це не просто числові показники, а відображення загального стану підприємства: його організованості, стратегії, культури обліку та здатності адаптуватися до змін ринку. Високий рівень валового й чистого прибутку — це не лише свідчення успішності, а й підґрунтя для подальшого розвитку аграрного господарства.

Табл. 2.15. - Фінансові результати діяльності

Показники	Сума, грн.
Виручка від реалізації продукції	6291840
Матеріальні затрати	4414774,84
Валовий прибуток	1877065,16

Податок на прибуток 18%	337871,7284
Чистий прибуток	1539193,43
Рівень рентабельність, %	35

Згідно даного бізнес-плану валовий прибуток підприємства становить 1877065,16 грн., чистий прибуток 2 822 277,99 грн., рівень рентабельності становить складає 345%, що є важливим показником ефективного, прибуткового підприємства.

2.8. Ризик і шляхи його зниження

Сільське господарство належить до галузей із високим рівнем невизначеності, оскільки його результати значною мірою залежать від природних, економічних і соціальних факторів. Основними ризиками в цій сфері є:

1. Природні ризики – несприятливі погодні умови (посуха, заморозки, град, повені), нестабільність клімату та природні катаклізми. Вони можуть призвести до зниження врожайності, втрат посівів або погіршення якості продукції.
2. Біологічні ризики – захворювання рослин і тварин, шкідники, зараження посівів та падіж тварин. Відсутність ефективних заходів захисту може значно знизити економічний ефект господарської діяльності.
3. Економічні та ринкові ризики – коливання цін на продукцію, нестабільність попиту, конкуренція на ринку, зміни в податковій політиці та вартості ресурсів. Ці фактори безпосередньо впливають на виручку та рентабельність підприємства.
4. Фінансові ризики – нестача обігових коштів, невиконання кредитних зобов'язань або відсутність доступу до фінансування можуть обмежити можливості розвитку та впровадження інновацій.
5. Організаційно-технологічні ризики – неправильне планування виробництва, недостатня кваліфікація персоналу, технічні збої або зношеність обладнання можуть призвести до зниження продуктивності та підвищення витрат.

Для мінімізації ризиків у сільському господарстві застосовують комплекс заходів: страхування врожаю та майна, впровадження сучасних агротехнологій, диверсифікацію культур і напрямів діяльності, створення фінансових резервів та довгострокове планування збуту продукції. Такий підхід дозволяє зменшити втрати і забезпечити стабільність розвитку господарства навіть в умовах високої невизначеності.

3 . ОХОРОНА ПРАЦІ

3.1.Загальні положення

Безпека праці— умови праці на об'єктах матеріального виробництва, зокрема промисловості, транспорту тощо, що виключають вплив небезпечних і шкідливих факторів на працюючих. Безпека праці підтримується шляхом виконання комплексу заходів щодо запобігання травматизму, захворювань і аварій.

Система управління охороною праці підприємства є складовою, невід'ємною частиною загальної системи управління виробництвом. Її впровадження і функціонування реалізується шляхом визначення посадових обов'язків суб'єктів управління в господарстві стосовно завдань з охорони праці та сумлінного їх виконання. Вона побудована на основі Закону України «Про охорону праці», Наказу Мінсоцполітики від 29.08.2018 № 1240. «Про затвердження Правил охорони праці у сільськогосподарському виробництві», вимог ДСТУ OHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги» (далі - ДСТУ OHSAS 18001:2010).

Вимоги безпеки до виробничого обладнання та організації робочих місць визначено Правилами охорони праці у сільськогосподарському виробництві, затвердженими наказом Міністерства соціальної політики України від 29.08.2018 № 1240(далі - Правила).

Обладнання, під час експлуатації якого можливе виділення шкідливих речовин у повітря робочої зони, має бути обладнане місцевою вентиляцією. Пуск місцевої вентиляції має бути заблокований із пуском технологічного обладнання.

Рівень шуму виробничого обладнання не має перевищувати встановлених норм. У разі перевищення допустимих норм шуму робочої зони працівники мають бути забезпечені засобами індивідуального захисту органів слуху.

Струмопідвідні проводи до електрифікованих машин і установок у виробничих приміщеннях мають бути ізольовані і захищені від механічного пошкодження.

Трубопроводи, запірна арматура, насоси і вмістища, розміщені у теплицях, які використовують під час застосування гербіцидів та агрохімікатів, мають бути герметично закритими. Гальма засобів малої механізації (підвісних транспортних ліній, стрічкових транспортерів, електричних талів, візків, що переміщуються надгрунтовими регістрами тощо), які застосовують під час збирання урожаю і транспортування його у складські приміщення, мають бути справними та зблокованими з пусковими пристроями. Вимоги безпеки під час експлуатації сільськогосподарської техніки.

Експлуатація сільськогосподарських машин (сільськогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем складових частин та окремих технічних вузлів) має здійснюватися з урахуванням вимог експлуатаційної документації.

Вузли та елементи сільськогосподарських машин, що рухаються, обертаються та можуть становити небезпеку, мають бути огорожені захисними кожухами, які забезпечують безпеку працівників.

Перед виконанням робіт треба переконатися, що дроти повітряних ліній електропередач не буде зачіпати техніка, проїжджаючи під ними. Під час проїзду сільськогосподарської техніки потрібно дотримуватися безпечної дистанції.

3.2 Безпека польових робіт під час воєнного стану

З метою створення безпечних і безаварійних умов праці у суб'єктів господарювання сільського господарства та мінімізації ризиків виникнення нещасних випадків на виробництві під час проведення польових робіт в умовах воєнних (бойових) дій в Україні, Держпраці пропонує роботодавцям вжити такі заходи:

1. Заборонити проведення сільськогосподарських польових робіт у регіонах, що розташовані безпосередньо у зонах ведення бойових дій та на незначній відстані від них.
2. Перед проведенням польових робіт роботодавцям, спільно з представниками відповідних структурних підрозділів МВС та ДСНС, організувати перевірку сільськогосподарських угідь та прилеглих ділянок на предмет наявності снарядів, вибухових пристроїв та інших предметів і матеріалів, що створюють або можуть створити загрозу працівникам сільського господарства (особливо у зонах прилеглих до ведення бойових дій).
3. Перед проведенням польових робіт організувати позапланові інструктажі з питань охорони праці працівників щодо дій посадових осіб та виробничого персоналу суб'єктів господарювання у разі початку бойових дій (артилерійські обстріли, бомбардування тощо).
4. Розробити плани евакуації персоналу перед початком та під час проведення бойових дій та плани ліквідації аварійних ситуацій з мінімальним рівнем загрози життю та здоров'ю працюючих.
5. Забезпечити належний моніторинг за технічним станом сільськогосподарських машин, які планується використовувати під час польових робіт.
6. Організувати проведення польових робіт в умовах достатньої видимості, виключно у денний час.
7. Доставку, транспортування та ручне перенесення обладнання, устаткування, добрив та інших матеріалів до місця безпосереднього виконання робіт, потрібно здійснювати у відповідності до розроблених безпечних маршрутів, з якими ознайомлені усі працівники, які будуть виконувати зазначені роботи.
8. Вжити заходів щодо створення належних і безпечних умов праці, особливо в місцях концентрації працівників і устаткування, розташованих на значній відстані від населених пунктів, шляхом забезпечення у разі потреби надання

працівникам невідкладної медичної допомоги в польових умовах та створення пунктів обігріву (за необхідності).

9. Для організації оперативної комунікації між працівниками у полі та негайного інформування їх у разі створення небезпечної для їх життя та здоров'я ситуації, забезпечити машиністів тракторних бригад засобами зв'язку.

10. Забезпечити працівників, задіяних у виконанні весняно-польових робіт відповідним спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального та колективного захисту.

11. З метою мінімізації часу перебування працівників на відкритому просторі, особливо в зонах прилеглих до ведення бойових дій, заборонити виконання складних та/або довготривалих ремонтних робіт машин, механізмів, обладнання в польових умовах.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У бізнес-плані фермерського господарства «Добрий урожай» було проведено комплексний аналіз діяльності сільськогосподарського підприємства. Підприємство спеціалізується на вирощуванні озимого жита, проса, кукурудзи та картоплі — культур, які мають високий попит і стійкі позиції на ринку. Основна спеціалізація господарства — рослинництво, з акцентом на картоплю, яка забезпечила найбільшу виручку — 3937500 грн, що становить понад 62% від загального доходу підприємства .

Загальна виручка — 6291840 грн. Валовий прибуток у розмірі 1877065,16 грн. Після врахування витрат на сплату податків підприємство отримало чистий прибуток — 1539193,43 грн, що свідчить про його ефективність та фінансову стабільність .

Щодо ризиків, підприємство стикається з типовими загрозами сільськогосподарської діяльності: залежністю від погодних умов, сезонністю виробництва, коливанням цін на ринку, а також ризиками втрати врожаю через шкідників і хвороби. Проте, завдяки застосуванню страхування врожаю та грамотного фінансового планування, ці ризики частково нівелюються.

Отже, аналіз фінансово-господарської діяльності показує, що підприємство є рентабельним, перспективним для інвестування та економічно стійким.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1]
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD>
- [2] https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=%2F777714%2Fmod_resource%2Fcontent%2F0%2FTEMA+5_СТРУКТУРА+ТА+ЗМІСТ+БІЗНЕС-ПЛАНУ+ПРОЕКТУ.pdf&utm_source=chatgpt.com
- [3] https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/2020_Biznes-planuvannja_pidprijemnickoji_dijalnosti.pdf
- [4] <https://estonia.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/106-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo/informacijno-analitichna-dovidka-pro-standa-perspektivi-spivrobitnictva-ukrayini-z-estoniyeyu-u-galuzyah-agropromislovogo-kompleksu-ta-sferi-prodovolchoyi-bezpeki>
- [5] <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahraryny-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykosti-problemy-ta>
- [6] <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/%20PPEI/article/download/294/283>
- [7] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
- [8] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
- [9] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- [10] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
- [11] П(С)БО 16 «Витрати», Наказ Мініфіну №318 від 31.12.1999 р.
- [12] підручник «Бухгалтерський облік у сільському господарстві», В.Г. Пархоменко, 2020
- [13] П(С)БО 16, п. 11
- [14] П(С)БО 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України №318 від 31.12.1999 року
- [15] підручник "Економіка аграрних підприємств", за ред. О.М. Шпикули, КНЕУ, 2016